

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱՍԵՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԽՄԲԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԵՎ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Ավանդություն է:

Ամեն կենդանի շունչ իր հարապատին է փնտրում, որովհետև հարապատի մեջ բնակվում է իր ոգին, իր նախնիների ոգին: Եվ հարապատին հանդիպելով, փոխադարձ հոգևոր կապ ստեղծելով, վերանորոգվում է, ամրանում է իր մեջ իր ոգին, իր նախնիների ոգին:

Ավանդություն է:

Ամեն հայ, որտեղ էլ որ ծնված լինի, իր հայրենիքն է փնտրում, որովհետև այնտեղ բնակվում է իր ոգին, իր նախնիների ոգին: Եվ հայրենիքում հայրենիք գալով, հայրենիքը վերապրելով՝ վերանորոգվում է իր մեջ իր ոգին, իր նախնիների ոգին՝ հայի ոգին:

Ավանդություն է:

Ամեն տարի, Հայաստանի վերածնունդով խանդավառված, հայրենիքի կարոտով տոջորված, դեպի Հայաստան են ձգտում հարյուրավոր սփյուռքահայեր, որոնք մեր ազգի դաժան ճակատագրի բերումով ծնվել են օտար ափերում, ապրել են օտար հողերում, որոնք երբեմն վատ են խոսում կամ չեն խոսում հայերեն, սակայն դեռ ապրում են հայերեն, դեռ ջնջում են հայերեն՝ որոնց հոգիներում դեռ կայծկլտում է հայի ոգին, որոնց սրտերում դեռ հարատևում է հայոց հավատը:

Հայրենիքը անուշ է. հայրենիքը կախարդող, ձգող մոգական ուժ ունի: Հայրենիքը վերապարթնեցնում է, վերանորոգում է իր պալկների հոգին, վերականգնում է նրանց ազգային նկարագիրը:

Ավանդություն է, և սփյուռքահայերը գալիս են Հայաստան, և նրանց թվում...

Ավանդություն է...

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի նախաձեռնությամբ, հայրենի կառավարության գործնական աջակցությամբ, ԱՄՆ-ի արևելյան թեմի Հայ Եկեղեցասեր Երիտասարդաց Միության կազմակերպությամբ՝ ամեն տարի ա-

վանդաբար Հայաստան են այցելում Միացյալ Նահանգներում ապրող հայ երիտասարդներ՝ հատուկ ծրագրով, որի նպատակն է՝ երիտասարդներին մերձեցնել մայր հայրենիքի հետ, ծանոթացնել նրանց հայրենի մշակույթին, պարգացնել գիտելիքները հայոց լեզվի, պատմության բնագավառում, սովորեցնել նրանց հայկական պարեր, երգեր և այլն ամենը, ինչ հայեցի է, ինչ իր մեջ ամփոփում է մեր ժողովրդի հոգուց մի մասնիկ:

Այս տարվա Հայ Եկեղեցասիրաց Կազմակերպության խումբը թվով տասներկուերորդն էր, որ այցելեց Հայաստան: Խմբի ղեկավարն էր Մասաչուսեց նահանգի Հեյլդրիլ քաղաքի հայոց հոգևոր հովիվ Հայկապուն արքեպ Մելքոնյանը՝ իրեն օգնական ունենալով տիկին Ազատուհի Դադեկյանին: Երիտասարդների խումբը բաղկացած էր տասնհինգ երկսեռ անդամներից՝ հավաքված ԱՄՆ-ի չորս տարբեր նահանգներից, որոնք առաջին անգամ էին այցելում Հայաստան:

Խումբը Հայաստան ժամանեց հունիսի 11-ին: Կարելի է նկարագրել, թե հայրենաբաղձ երիտասարդները ինչպիսի հույսովով առաջին անգամ ոտք դրեցին հայրենի հողի վրա: Գուցե նրանց ականջներում դեռ վնգում էր բարեկամների ձայնը՝ իրենց ճանապարհելու պահին. «Երանի՜ ձեպի, երանի՜ ձեր աչքերուն, որ Հայաստանը պիտի տեսնաք»:

Եվ ահա՛ եկել են, և ահա՛ տեսնում են, և ահա՛ վզում են Հայաստանը, ապրո՛ւմ են Հայաստանում, ապրո՛ւմ են հայրենիքում բարեկամների շրջապատում: Զգում են, այո՛, վզում են, որ լոկ խոսք չէ Հայաստանը, աշխարհագրական մի տեղանուն, վերացական, անմարմին մի գաղափար, այլ իրական, տեսանելի և ծաղկող մի հայրենիք: Կարծես նրանց հոգին թևածում էր հայրենի հարապատ և սիրելի հեռուներում և ձայնում հայտնի երգի հետևյալ բառերով. «Հայաստան

աշխարհ, դու մեր կարոտն ես նոր կյանքովի անմար»:

Ամերիկահայ երիտասարդները տեղավորվեցին Բյուրականում «Հայկաշեն» Վեհարան-ամառանոցում: Քառազագայթ Արագածի լանջին խարսխված «Հայկաշեն»-ը կարծես ինքն էլ ծնվել է լեռների հետ, նույն լեռներից: Առջևում բացվում է հրաշալի համայնապատկեր՝ Արարատյան դաշտի արգավանդ հեռաստանը, իսկ հեռվում, հակառակ ամառվա ջերմության, ձերմակին է տալիս հավերժաբար ձյունածածկ Արարատը: Օդը «Հայկաշեն»-ում ցուլ է, իսկ տեսարանը՝ դյուբի: Կարելի է օրերով անձանձրոյթ նայել հայրենի պարմանահրաշ հեռուներին և այդ հեռուները եկրագծող հպարտ լեռներին:

Երիտասարդների հոգիներն էլ լեցվում էին հայարտությամբ: Ինչ-որ հարապատ մի բան ձգում էր, կապում էր նրանց սրտերը այս լեռնաշխարհին:

Մայր Աթոռում հունիսի 13-ին, կիրակի օրը, հավարտ սուրբ պատարագի, երիտասարդներին ընդունեց Վեհափառ Հայրապետը՝ հայտնելով Իր բարիգալստյան ողջույնը և տալով Իր օրհնությունը:

Ուսանողության անունից ջերմ խոսք ասաց Միքայել Պոլոյանը, որն իր սեղմ խոսքերի մեջ խտացրել էր խմբի բոլոր անդամների մտքերն ու պագցումները:

«Վեհափառ Տեր.

Հանուն ամերիկահայ եկեղեցասեր երիտասարդներու, կուգամ մեր երախտագիտությունը հայտնելու Ձերդ Սրբության: Ձեր հայրական հոգածությունը և հայրենական հյուրասիրությունը քջեց և անցավ մեր ակնկալությունները: Մենք եկանք Հայրենիք՝ սովորելու համար և կվստահեցնենք Ձերդ Սրբության, որ տիպար աշակերտներ պիտի ըլլանք:

Եկանք Սուրբ Էջմիածին և ներշնչվեցանք: Մեր հետ՝ օտար ամերիկացի պիտի տանինք Հայրենիքի, Ս. Էջմիածին և Ձեր հայրական սերը: Այդ սիրով պիտի ապրինք, ուր որ ալ ըլլանք:

Դարձյալ՝ հանուն մեր կազմակերպության, ընդունեցեք մեր որդիական սերը և երախտագիտությունը Ձեր հայրական գորգուրանքին համար»:

Այնուհետև ամերիկահայ երիտասարդներին սպասում էր մեկամսյա խիստ հագեցած մի ծրագիր. հանդիպումներ և դասախոսություններ Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտեում և Մատենադարանում, սիստեմատիկ պարապմունքներ և ուսուցում հայոց լեզվի, պատմության, հայ երգի ու պարերի. այցելություններ՝ հայ մշակույթի օջախներ, մայրաքաղաքի տեսարժան վայրեր,

թանգարաններ, տուն-թանգարաններ, օպերա, Հայհամերգի դահլիճ, պատկերասրահներ, Էրեբունի. այցելություններ Հայաստանի տեսարժան վայրեր և պատմական հուշարձաններ. պտույտներ՝ դեպի Սևանա լիճ, Սարդարապատ, Գառնի, Գեղարդ, Դղեր, Ամբերդ, Խորվիրապ, Դվին, Գոշավանք, Հաղարծին, Կեչառիս, Ծաղկաձոր, Հաղպատ ու Սանահին:

Երիտասարդները աղոթեցին մեր սուրբ տաճարների մեջ. մասնակցեցին սուրբ պատարագների ու ժամերգությունների Մայր Աթոռում, Ս. Հովհաննես, Ս. Գայանե, Ս. Հռիփկաթ, Ս. Գեղարդ, Խորվիրապ վանքերում, Ս. Մեսրոպ Մաշտոց, Ս. Սարգիս, Ս. Ասավածածին եկեղեցիներում:

Հունիսի 27-ին Ս. Հովհաննես եկեղեցում պատարագ մատուցեց Ս. Հայկապոն աբեղա Մելքոնյանը, հոգևոր երգեցողության բաժինը կատարվեց մասնակցությամբ ամերիկահայ երիտասարդների:

Մեկ ամիս շարունակ նրանց աչքերը, ականջներն ու հոգիները լեցվում էին հայկական շնչով: Մեկ ամիս շարունակ նրանք սովորում էին, երբեմն ըմբոստանալով իրենք իրենց դեմ. «Կարճ ժամանակի մեջ այնքան շատ բան սորվեցանք և տեսանք Հայաստանի մեջ, որ չենք գիտեր, որը յուրացնել»:

Ակնթարթի պես անցան երիտասարդների խոնջացած, բայց երջանիկ օրերը մայր հայրենիքի մեջ: Երբեք չպզգացվեց ժամանակի ընթացքը, և վերջին օրերին ոչ ոք չէր ուզում հավատալ, որ պետք է բաժանվի հայրենիքից՝ հարապատ դարձած վայրերից, հարապատ դարձած բարեկամներից:

Բայց ահա նորից հավաքվել են Վեհափառ Կաթողիկոսի ջուրջ, Վեհարանում, վերջին հրաժեշտը առնելու համար Հայոց Հայրապետից: Ձգացումները խտացել են նրանց սրտերում և առատապես դուրս են հորդում:

Վեհափառ Հայրապետը բարի ճանապարհի մաղթանքից հետո մի կարճ պատգամ է ուղղում ուսանողությանը, Իր հայրական խոսքը տալով նրանց, որ՝ ուր էլ որ գնան, որտեղ էլ որ ապրեն, թող չմոռանան մայր հայրենիքը և Սուրբ Էջմիածինը: «Հայրենիքից լույս տարեք ձեր եղբայրներին, — ասում է Հայրապետը, — նորից եկեք Հայաստան, այս անգամ, ինչու չէ, ձեր զավակների հետ»:

Եվ ապա լավում է խոսքը ի դեմս երիտասարդության:

«Նորին Սուրբ Օծություն, Վեհափառ Տեր.

Շուրջ մեկ ամիս մեր խումբը կգտնվի հայրենիքի մեջ: Մենք բազմաթիվ տեղեր եղանք, տեսանք գեղեցիկ Սևանը, Սարդարապատի հուշարձանը, Գառնու տաճարը և շատ մը եկեղեցիներ, հիացանք մեր ժողովուրդի

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ՝ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱՍԵՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ-ԱՆԴԱՄՈՒՀԻՆԵՐՈՎ, ՎԵՀԱՐԱՆԻ ՇՔԱՄՈՒՏՔԻ ԱՌԱՋ
(1982 թ. ՀՈՒՆԻՍԻ 27).

պատմության ու մշակույթի ստեղծագործությանը վրա:

Իսկական հրաշք մըն է Երևանը՝ մեր մայրաքաղաքը, իր վարդագույն ջենքերով, թանգարաններով, հուշարձաններով, պաղ ջրի աղբյուրներով, թատրոնի ու օպերայի ջենքերով և հրապարակներով:

Մենք մոտեն ծանոթացանք նաև հայ գրի և գրականության ստեղծման պատմությանը, սորվեցանք մեր ժողովրդի երգն ու պարը: Մեր այս այցելության ժամանակ հասկացանք, որ իրավ՝ Հայաստանը բաց թանգարան մըն է՝ երկնքի տակ:

Վեհափառ Տեր, շատ դժվար է քիչ խոսքով պատմել այն բոլորին մասին, ինչ որ տեսանք և, մանավանդ, ինչ զգացինք: Սուրբ Էջմիածինը միշտ եղած է մեր սիրտերուն մեջ, բայց հիմա, որ տեսանք մեր աչքերով, ավելի լավ կրնանք ըմբռնել այդ անհուն սերը, որ ունի մեր ժողովուրդը մայր հայրենիքի և Մայր Աթոռի նկատմամբ: Այդ սերը, որ արդեն իսկ ունեինք մեր մեջ, արմատավորված է մեր սիրտերուն մեջ:

Վեհափառ Տեր, թույլ տվեք մեր խումբի և համայն Հայաստանյայց Եկեղեցվո Ամերիկայի Եկեղեցասեր Երիտասարդաց Կապմակերպության կողմն համբուրել Սուրբ Աջդ և ստանալ Ձեր հայրական օրհնությունները:

Ընդունեցեք այս փոքր խոսքը որպես նվեր մեր խումբին կողմն, որ կընծայենք ձեզ, որպես Ձեր հարապատ զավակներ»:

Խոսողը խմբի ամենակրտսեր, ամենազգայուն անդամն էր՝ Լինա Պալույանը, որն, ի դեպ, բոլորից լավ էր խոսում հայերեն: Հիշում եմ իրենց մեկնումի նախորդ օրը, երբ խմբի անդամները վերջին լուռ աղոթքն էին մրմնջում Մայր տաճարում, ինչպես էին արցունքներից մշուշվել բոլորի աչքերը, իսկ փոքրիկ Լինան ողողակի փղձկաց:

Մտովի հարցրեցի՝ ինչո՞ւ կու լաք: Եվ ինքըս էլ գտա պատասխանը.

«Դուք կու լաք երթալու ատեննիդ, որովհետև երթալով՝ հայրենիք մը պիտի կորսընցընեք. պիտի կարոտնաք: Հոգիիս մեջ՝ ես ալ կու լամ ձեր երթալու ատեն, որովհետև բարի հոգիներ պիտի կորսնցնենք, պիտի կարոտնանք...»:

Հուլիսի 7-ին Երևանի Արևմտյան օդանավակայանից ինքնաթիռը օդ բարձրացավ՝ իր հետ տանելով Հայ Եկեղեցասեր Երիտասարդաց Կապմակերպության անդամներին: Նըրանք մեկնեցին՝ իրենց հետ տանելով հայրենի հիշատակներն ու բարեկամների սերը: Ավանդություն է...

ՀԱՅԿ ՍԱՐԿԱՎԱԳ ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՊՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԾՈՒԹՅՈՒՆ Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա.

Ս. Էջմիածին

Վեհափառ Տեր,

Հանուն Ամերիկահայոց Արևելյան Թեմի Երիտասարդաց Կապմակերպության 36-րդ տարեկան համաժողովին, որ տեղի ունեցավ Հարտֆորդ, Կոննեկտիկուտ, սեպտեմբեր 1, 2, 3-ին 1982 թ., կհայտնենք բոլորիս որդիական սերն ու հավատարմությունը Ձերո՞ Սրբության, ամերիկահայ երիտասարդներու հանդեպ Ձեր ցուցաբերած հայրական վերաբերմունքի, մասնավորի ամառային միամսյա դասընթացներու առթիվ Ձերո՞ Սրբության Բյուրականի ամառանոցում հյուրընկալության համար:

Ի սրտե կմաղթենք և խոնարհաբար կաղոթենք Ձեր արևշատության և մեր հավատքի կեդրոն Սուրբ Էջմիածնի անսասանության համար:

Ամերիկահայ Եկեղեցասեր Երիտասարդաց Կապմակերպություն

Ատենապետ՝

ԱՆԵԿ-ի վարիչ քարտուղար՝

Հարութ Դավթյան

Հակոբ Մակարյան

Սեպտեմբեր 8

1982 թ.